

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 152/04-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. januára 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Auxta prerokoval prijatú sťažnosť P. K. a M. K., obaja bytom K., zastúpených advokátom JUDr. P. J., T., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. Nc 845/93 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. K. a M. K. na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. Nc 845/93 p o r u š e n é b o l o .

2. P. K. a M. K. n e p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie.

Odôvodnenie:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 152/04-15 z 12. mája 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť P. K. (ďalej len „sťažovateľ v I. rade“) a maloletého M. K., zastúpeného otcom RNDr. D. K. (ďalej len „sťažovateľ v II. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“) doručení ústavnému súdu 17. septembra 2003, ktorou namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Nc 845/93 o úpravu práv a povinností rodičov k sťažovateľom.

Sťažovateľ v II. rade 14. augusta 2004 nadobudol plnoletosť, po dovŕšení ktorej predložil ústavnému súdu 13. septembra 2004 splnomocnenie na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. P. J., T.

Na základe výzvy ústavného súdu z 8. júna 2004 sa k sťažnosti písomne vyjadril okresný súd podaním sp. zn. Spr. 858/04 z 24. júna 2004, v ktorom konštatoval: *„Rodičia boli a sú v neustálom konflikte. V dôsledku ich správania, keďže jeden z nich stále nesúhlasí s akýmkoľvek rozhodnutím vo veci samej, ale aj s rozhodnutiami o vedení konania, sa konanie predlžovalo. (...) Aj keď vec nie je skutkovo ani právne zložitá, komplikujú ju rodičia detí.“*

Právny zástupca sťažovateľov zaujal stanovisko k vyjadreniu okresného súdu podaním z 12. júla 2004, v ktorom uviedol: *„Sám prvostupňový súd v svojom vyjadrení tvrdí, že ide o skutkovo a právne nie zložitú vec. S týmto tvrdením sa zhodujeme. Ďalej tvrdí, že za prietahy môžu rodičia, ktorí sú v konflikte. Nech tie konflikty by boli akékoľvek, určite*

by sa nesmeli stať, aby konanie o úprave výchovy a výživy k maloletým deťom nebolo právoplatne ukončené za 11 rokov.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne predložených vyjadrení účastníkov a obsahu predloženého spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. Nc 845/93 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania:

- 24. august 1993 - matka sťažovateľov sa návrhom podaným okresnému súdu domáhala zverenia sťažovateľov do jej výchovy, určenia výživného zo strany ich otca a úpravy styku sťažovateľov s ich otcom a 3. septembra 1993 otec sťažovateľov podal okresnému súdu vzájomný návrh na zverenie sťažovateľov do jeho výchovy a určenie výživného zo strany ich matky;
- 10. september 1993 - matka sťažovateľov podala okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia vo veci úpravy práv a povinností k sťažovateľom;
- 13. september 1993 - okresný súd uznesením ustanovil sťažovateľom kolízneho opatrovníka (27. septembra 1993 sa otec sťažovateľov odvolal proti uzneseniu) a nariadil pojednávanie na 20. september 1993, ktoré okresný súd z dôvodu ďalšieho dokazovania (vyžiadanie správ o príjmoch rodičov) odročil na 15. október 1993 (otec sťažovateľov sa pojednávania nezúčastnil; doručenie predvolania u neho nebolo vykázané);
- 15. október 1993 - okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu zaslania spisu Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní otca sťažovateľov z 27. septembra 1993 (spis predložený krajskému súdu 20. októbra 1993);

- 30. november 1993 - krajský súd uznesením sp. zn. 11 Co 366/93 potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu z 13. septembra 1993 o ustanovení kolízneho opatrovníka (spis vrátený okresnému súdu 11. januára 1994);
- 27. január 1994 - okresný súd nariadil pojednávanie na 25. február 1994, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu vznesenej námietky zaujatosti zákonnej sudkyne otcom sťažovateľov;
- 14. apríl 1994 - spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti, ktorý 21. apríla 1994 uznesením sp. zn. 11 Nc 25/94 rozhodol, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci (spis vrátený okresnému súdu 27. apríla 1994);
- 22. apríl 1994 - matka sťažovateľov podala okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia vo veci úpravy práv a povinností rodičov k sťažovateľom;
- 16. máj 1994 - okresný súd uznesením o predbežnom opatrení rozhodol o dočasnom zverení sťažovateľov do výchovy ich matky;
- 24. máj 1994 - zákonná sudkyňa oznámila predsedovi okresného súdu skutočnosti, pre ktoré sa cítila byť vo veci zaujatá (otec sťažovateľov sa vyhrážal smrťou jej detí), a žiadala o vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci;
- 8. jún 1994 - zákonná sudkyňa oznámila predsedovi okresného súdu, že sa cíti byť vo veci zaujatá;
- 21. jún 1994 - otec sťažovateľov sa odvolal proti uzneseniu zo 16. mája 1994 (spis predložený krajskému súdu 28. júna 1994);
- 29. jún 1994 - krajský súd uznesením sp. zn. 11 Co 319/94 zmenil uznesenie okresného súdu zo 16. mája 1994 a návrh matky sťažovateľov na vydanie predbežného opatrenia zamietol (spis vrátený okresnému súdu 25. júla 1994);
- 5. august 1994 - matka sťažovateľov podala krajskému súdu námietku zaujatosti proti sudcovi krajského súdu;
- 17. október 1994 - Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. Nc 69/94 rozhodol, že namietaný sudca krajského súdu nie je vylúčený z prejednávania veci (spis vrátený krajskému súdu 24. októbra 1994);

- 3. november 1994 - krajský súd uznesením sp. zn. 11 Nc 58/94 rozhodol, že sudkyne okresného súdu, ktoré vyhlásili svoju zaujatosť vo veci, sú vylúčené z jej prejednávania (spis vrátený okresnému súdu 6. decembra 1994);
- 8. február 1995 - okresný súd nariadil pojednávanie na 28. február 1995, ktoré 7. februára 1995 odročil na 10. marec 1995;
- 10. marec 1995 - okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie, pojednávanie bolo z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania odročené na neurčito;
- 4. júl 1995 - súdny znalec predložil okresnému súdu vypracovaný znalecký posudok;
- 14. júl 1995 - okresný súd nariadil pojednávanie na 30. august 1995, na ktorom rozsudkom rozhodol o zverení sťažovateľov do výchovy ich matky, otca sťažovateľov zaviazal prispievať na ich výživu a upravil styk sťažovateľov s ich otcom;
- 14. november 1995 - otec sťažovateľov sa odvolal proti rozsudku zo 14. júla 1995 (spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 10. januára 1996);
- 24. apríl 1996 - krajský súd uznesením sp. zn. 19 Co 14/96 uložil okresnému súdu rozhodnúť o celom predmete konania (spis vrátený okresnému súdu 30. apríla 1996);
- 7. jún 1996 - okresný súd doplňujúcim rozsudkom doplnil rozsudok z 30. augusta 1995;
- 23. júl 1996 - spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní otca sťažovateľov zo 14. novembra 1995;
- 9. september 1996 - krajský súd uznesením sp. zn. 19 Co 14/96 zrušil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (súdny spis vrátený okresnému súdu 11. októbra 1996),
- 13. november 1996 - okresný súd nariadil pojednávanie na 9. december 1996 (pojednávanie bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania); a rodičov sťažovateľov vyzval na dokladovanie ich príjmov;
- 27. január 1997 - okresný súd uznesením ustanovil znalkyňu z odboru pedopsychológie;
- 17. február 1997 - otec sťažovateľov vzniesol námietky proti ustanovenej súdnej znalkyni a žiadal ustanoviť iného súdneho znalca (spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 21. februára 1997);
- 16. apríl 1997 - súdny spis bol z krajského súdu vrátený okresnému súdu bez rozhodnutia ako nedôvodne predložený (o návrhu otca sťažovateľov na vylúčenie súdnej znalkyne mal rozhodnúť okresný súd);

- 16. jún 1997 - okresný súd rozhodol, že súdna znalkyňa nie je vylúčená z podania znaleckého posudku vo veci;
- 14. júl 1997 - otec sťažovateľov sa odvolal proti uzneseniu zo 16. júna 1997, (3. septembra 1997 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní);
- 27. november 1997 - krajský súd uznesením sp. zn. 16 Co 354/97 potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu zo 16. júna 1997 (spis vrátený okresnému súdu 21. januára 1998);
- 27. január 1998 - okresný súd zaslal spis znalkyni, ktorá mu 28. mája 1998 predložila znalecký posudok;
- 16. júl 1998 - okresný súd nariadil pojednávanie na 24. august 1998, ktoré bolo po vypočutí rodičov sťažovateľov z dôvodu nutnosti vypočutia sťažovateľov, ako aj z dôvodu vyžiadania správ od zamestnávateľov rodičov sťažovateľov odročené na 12. október 1998;
- 12. október 1998 - na pojednávaní vzniesol otec sťažovateľov námietku zaujatosti zákonnej sudkyne, z uvedeného dôvodu bolo pojednávanie odročené;
- 28. december 1998 - krajský súd uznesením sp. zn. 18 Nc 103/98 rozhodol, že zákonná sudkyňa okresného súdu nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci (spis vrátený okresnému súdu 18. januára 1999);
- 25. január 1999 - okresný súd nariadil pojednávanie na 15. február 1999, na ktorom rozsudkom rozhodol o zverení sťažovateľov do výchovy otca, matku zaviazal prispievať na ich výživu a upravil styk matky so sťažovateľmi (6. apríla 1999 obidvaja rodičia sťažovateľov sa odvolali proti rozsudku),
- 9. jún 1999 - spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach rodičov sťažovateľov, ktorý rozsudkom sp. zn. 18 Co 243/99 z 19. januára 2000 potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o zverení sťažovateľov do výchovy ich otca, rozsudok vo výroku o výživnom, o dlžnom výživnom a o úprave styku zrušil a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie, rozsudok o zverení sťažovateľov do výchovy ich otca nadobudol právoplatnosť 20. júna 2000 (spis bol okresnému súdu vrátený 7. júna 2000);
- 13. jún 2000 - okresný súd nariadil pojednávanie na 4. september 2000 (pojednávanie bolo z dôvodu predloženia spisu najvyššiemu súdu odročené na neurčito) a vyžiadal správy od zamestnávateľov rodičov sťažovateľov;

- 17. júl 2000 - matka sťažovateľov podala okresnému súdu dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu z 19. januára 2000;
- 18. december 2000 - najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 126/00 dovolanie matky sťažovateľov zo 17. júna 2000 odmietol (spis vrátený okresnému súdu 29. januára 2001);
- 14. jún 2001 - okresný súd nariadil pojednávanie na 4. júl 2001, ktoré z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne 3. júla 2001 odročil;
- 4. júl 2001 - pojednávanie bolo pre neprítomnosť matky sťažovateľov a jej právneho zástupcu odročené na 5. september 2001, ktoré po vypočutí rodičov sťažovateľov bolo z dôvodu vyžiadania ďalších listinných dôkazov o príjmoch rodičov sťažovateľov odročené na 26. september 2001;
- 26. september 2001 - okresný súd rozsudkom rozhodol o výživnom pre sťažovateľov a upravil styk matky so sťažovateľmi;
- 2. november 2001 - matka sťažovateľov sa odvolala proti rozsudku (spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 22. januára 2002);
- 20. máj 2002 - otec sťažovateľov podal okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým by sa matke sťažovateľov uložila povinnosť prispievať na ich výživu do nadobudnutia právoplatnosti rozsudku z 26. septembra 2001;
- 30. august 2002 - krajský súd uznesením sp. zn. 16 Co 35/02 zrušil rozsudok okresného súdu (z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu a nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (spis vrátený okresnému súdu 10. októbra 2002);
- 22. október 2002 - okresný súd uznesením o predbežnom opatrení uložil matke sťažovateľov povinnosť prispievať na ich výživu. Proti tomuto uzneseniu podala 15. novembra 2002 matka sťažovateľov odvolanie (16. decembra 2002 bol spis predložený krajskému súdu);
- 30. jún 2003 - krajský súd uznesením sp. zn. 16 CoP 94/02 zmenil uznesenie okresného súdu o predbežnom opatrení tak, že znížil sumu, ktorou bola matka sťažovateľov povinná prispievať na ich výživu [uznesenie nadobudlo právoplatnosť 6. októbra 2003 (spis bol vrátený okresnému súdu 23. septembra 2003)];

- 3. február 2004 - okresný súd nariadil pojednávanie na 3. marec 2004, ktoré z dôvodu ďalšieho dokazovania bolo odročené na 25. marec 2004 (4. marca 2004 termín pojednávania zmenený na 24. marec 2004);
- 24. marec 2004 - okresný súd rozsudkom rozhodol o výživnom pre sťažovateľov zo strany ich matky, proti ktorému sa 4. júna 2004 matka sťažovateľov odvolala (28. júna 2004 spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní matky sťažovateľov);
- 9. decembra 2004 - krajský súd nariadil termín pojednávania na 14. január 2005, ktoré bolo za účelom vyhlásenia rozsudku odročené na 17. január 2005; na tomto pojednávaní krajský súd rozsudkom sp. zn. 16 CoP 305/04 potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku o výživnom a výrok rozsudku okresného súdu o dlžnom výživnom zmenil tak, že dlžné výživné je matka sťažovateľov povinná zaplatiť sťažovateľom do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Článok 48 ods. 2 ústavy ustanovuje právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov. Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním vecí na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (IV. ÚS 232/03). Priznanie základného práva na prerokovanie vecí bez

zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto ústavné právo objektívne realizovalo.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu sa otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzuje vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci (1), správanie účastníka konania (2) a postup, akým v konaní postupoval súd (3).

1) Predmetom konania pred okresným súdom je návrh matky sťažovateľov a vzájomný návrh otca sťažovateľov na úpravu rodičovských práv a povinností k (v čase podania návrhov maloletým) sťažovateľom. Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci, ústavný súd hodnotí konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých ako konania, ktoré tak po stránke hmotnoprávnej, ako aj po stránke procesnej nevykazujú znaky mimoriadnej zložitosti. V týchto konaniach všeobecné súdy postupujú podľa stabilnej právnej úpravy (Zákon o rodine). Výklad a používanie tejto právnej úpravy sú obsiahnuté v rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, ktorá obsahuje aj metodiku postupu všeobecných súdov v týchto konaniach. Ústavný súd však v okolnostiach prípadu pripúšťa určitú možnosť faktickej zložitosti veci súvisiacej s nutnosťou posúdenia skutočností, na ktoré boli potrebné odborné znalosti a kvôli ktorým musel okresný súd dvakrát nariadiť znalecké dokazovanie. Faktickú zložitosť z tohto hľadiska síce nemožno vylúčiť, avšak v danom prípade ústavný súd na ňu neprihliadol, keďže okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 858/04 z 24. júna 2004 uviedol, že „(...) *vec nie je skutkovo ani právne zložitá (...)*“.

2) Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ v I. rade dovŕšil plnoletosť (...) a sťažovateľ v II. rade (...), ústavný súd toto kritérium u sťažovateľov až do dovŕšenia ich plnoletosti neskúmal. V tejto súvislosti ústavný súd už vyslovil, že skúmanie tohto kritéria u maloletého účastníka konania nemá opodstatnenie (m. m. II. ÚS 2/01).

Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa v I. rade, ústavný súd zistil, že od dovŕšenia jeho plnoletosti (...) sa z dvoch nariadených pojednávaní zúčastnil na obidvoch (3. marca 2004 a 24. marca 2004). Na pojednávaní 3. marca 2004 sa nevedel k veci vyjadriť a z toho dôvodu bolo pojednávanie okresným súdom odročené na 24. marec 2004, na ktorom už bol vypočutý. Sťažovateľ v II. rade dovŕšil plnoletosť (...), avšak jeho správanie v konaní pred okresným súdom ústavný súd nehodnotil, pretože v dôsledku odvolania podaného matkou sťažovateľov sa súdny spis od 28. júna 2004 nachádza na krajskom súde. Ústavný súd konštatuje, že správanie sťažovateľov nijako neprispelo k prieťahom v konaní.

Ústavný súd súčasne poznamenáva, že celková dĺžka napadnutého konania o úprave práv a povinností rodičov k sťažovateľom (viac ako 11 rokov) nemôže byť pripočítaná len na ťarchu okresného súdu, pretože v podstatnej miere majú podiel na predlžovaní konania najmä rodičia sťažovateľov. Neustále a pretrvávajúce spory medzi rodičmi sťažovateľov vyúsťovali do využívania procesných prostriedkov proti všetkým meritórnym rozhodnutiam okresného súdu, na použitie ktorých rodičov sťažovateľov síce Občiansky súdny poriadok oprávňoval, ale v konečnom dôsledku prispeli k predlžovaniu konania a oddiaľovaniu meritórneho rozhodnutia. Ústavný súd zistil, že otec sťažovateľov podal proti rozhodnutiam okresného súdu celkovo štyri odvolania (27. septembra 1993 proti rozhodnutiu o ustanovení kolízneho opatrovníka, ktoré bolo krajským súdom potvrdené; 21. júna 1994 proti predbežnému opatreniu, ktoré bolo krajským súdom zmenené; 14. novembra 1995 proti rozsudku, ktorý bol krajským súdom zrušený, a 6. apríla 1999 proti rozsudku, ktorý krajský súd zrušil), dvakrát vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnému sudcovi (25. februára 1994 a 12. októbra 1998, pričom krajský súd zakaždým rozhodol, že zákonný sudca nie je vylúčený z prejednávania veci) a raz námietku zaujatosti proti súdnej znalkyni (17. februára 1997, okresný súd súdneho znalca nevyлúčil). V dôsledku konania otca sťažovateľov dve zo zákonných sudkýň okresného súdu oznámili (24. mája 1994 a 8. júna 1994), že sa cítia byť vo veci zaujaté, a rozhodnutím krajského súdu boli z prejednávania a rozhodovania veci vylúčené. Matka sťažovateľov sa proti rozhodnutiam okresného súdu odvolala štyrikrát (6. apríla 1999 proti rozsudku, ktorý bol sčasti krajským súdom zrušený; 2. novembra 2001 proti rozsudku, ktorý bol krajským súdom zrušený; 15. novembra 2002 proti predbežnému

opatreniu, ktoré bolo krajským súdom zmenené, a 4. júna 2004 proti rozsudku, v dôsledku čoho sa spis v súčasnej dobe nachádza na krajskom súde). Matka sťažovateľov podala aj dovolanie (17. júla 2000 proti rozhodnutiu krajského súdu, ktoré bolo najvyšším súdom odmietnuté).

V dôsledku rodičmi sťažovateľov podávaných opravných prostriedkov a námietok zaujatosti sa súdny spis v priebehu konania nachádzal na krajskom súde celkom trinásťkrát v trvaní viac ako štyri a pol roka a na najvyššom súde dvakrát v trvaní viac ako tri mesiace. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že neúčast' rodičov sťažovateľov na pojednávaníach, ako aj neustále rozhodovanie o ich procesných návrhoch nebolo vždy v súlade so záujmom sťažovateľov urýchlene upraviť ich pomery a zabezpečiť im primerané podmienky pre ich vývoj.

3) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo ku zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu. Ústavný súd z obsahu predloženého spisu okresného súdu sp. zn. Nc 845/93 zistil v postupe okresného súdu obdobia krátkodobých priet'ahov, ktoré neboli takého zásadného významu, aby sa s nimi ústavný súd osobitne zaoberal.

Zo spisu ďalej vyplýva, že niektoré okresným súdom vo veci vykonávané procesné úkony boli neefektívne, v dôsledku čoho sa konanie predlžovalo. Príkladom neefektívneho konania je uznesenie o predbežnom opatrení zo 16. mája 1994, ktoré bolo z dôvodu nesplnenia podmienok na jeho vydanie zmenené uznesením krajského súdu z 29. júna 1994 tak, že návrh na vydanie predbežného opatrenia krajský súd zamietol. Ďalším príkladom neefektívneho konania je rozsudok z 30. augusta 1995, ktorým okresný súd nerozhodol o celom predmete konania; z uvedeného dôvodu bol tento rozsudok uznesením krajského súdu z 24. apríla 1996 v rámci odvolacieho konania vrátený okresnému súdu na doplnenie (doplnený rozsudkom zo 7. júna 1996). Doplnený rozsudok bol na základe odvolania otca sťažovateľov z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu zrušený uznesením krajského súdu z 9. septembra 1996. Rovnako neefektívnym úkonom bolo aj rozhodnutie okresného súdu o výživnom, dlžnom výživnom a úprave styku v rozsudku z 15. februára

1999, ktoré bolo pre nepreskúmateľnosť a nedostatočne zistený skutkový stav zrušené a vrátené okresnému súdu na ďalšie konanie. Aj rozsudok okresného súdu z 26. septembra 2001 bol pre nedostatočné zistenie skutkového stavu a pre nepreskúmateľnosť pre nedostatočne zistený skutkový stav a pre nedostatok dôvodov zrušený uznesením krajského súdu z 30. augusta 2002. Neefektívnym postupom okresného súdu bolo aj zaslanie spisu krajskému súdu 21. februára 1997 na rozhodnutie o námietke otca sťažovateľov proti osobe ustanovenej súdnej znalkyne, ktorý bol 16. apríla 1997 vrátený okresnému súdu bez vybavenia, pretože o tejto námietke mal rozhodnúť okresný súd.

Okresný súd konal aj nesústredene. Ako príklad nesústrednej činnosti možno uviesť opomenutie okresného súdu rozhodnúť o návrhu matky sťažovateľov (z 10. septembra 1993) a návrhu kolízneho opatrovníka sťažovateľov (z 24. februára 1994) na vydanie predbežného opatrenia.

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna a nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, ak takáto činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty ohľadom tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia obrátili na štátny orgán, aby o ich veci rozhodol.

Ústavný súd, vychádzajúc z analýzy napadnutého konania podľa vyššie uvedených troch kritérií, dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Nc 845/93 bolo porušené označené základné právo sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Hoci ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, neprikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. Nc 1508/01 konal bez zbytočných prietáhov, z dôvodu, že rozsudok okresného súdu

z 24. marca 2004 o určení výživného a úhrade dlžného výživného bol potvrdený rozsudkom krajského súdu, proti ktorému nie je prípustné odvolanie, 17. januára 2005 (faktická právoplatnosť rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nastala a právna neistota sťažovateľov bola odstránená dňom vyhlásenia rozsudku krajského súdu, t. j. 17. januára 2005).

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške po 200 000 Sk pre každého z nich.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Z uvedeného textu ústavy vyplýva, že ústavný súd môže, avšak nemusí priznať primerané finančné zadost'učinenie. Podľa názoru ústavného súdu rodičia sťažovateľov sa svojím procesným správaním a úkonmi podieľali na zbytočných priet'ahoch konania a ústavne významnou mierou k nim prispeli. Aj keď ich úkony mali v prevažnej miere formálnu oporu v Občianskom súdnom poriadku, poväčšine neboli spôsobilé dosiahnuť účinky, ktoré opakovane sledovali. Osobitne to platí o námietkach zaujatosti proti sudcom okresného súdu a krajského súdu a odvolaní proti uzneseniu o ustanovení kolízneho opatrovníka, v ktorých boli rodičia sťažovateľov neúspešní. V dôsledku týchto úkonov sa konanie predlžovalo. Z uvedeného vyplýva, že súčinnosť rodičov sťažovateľov nebola taká, ako to požaduje § 6 Občianskeho súdneho poriadku, dokonca sa vo viacerých ich úkonoch rozchádzala s účelom konania súdu vo veci starostlivosti o maloletých, ktorým je stabilizácia vzťahov medzi rodičmi a deťmi na dobu po rozvode manželstva.

Vzhľadom na uvedené považoval ústavný súd za dostatočnú ochranu sťažovateľov vyslovenie porušenia nimi označeného základného práva.

Ústavný súd nepriznal úhradu trov právneho zastupovania sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom, keďže si ich právny zástupca sťažovateľov neuplatnil.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2005